

BUNUL ECONOM

REVISTĂ PENTRU AGRICULTURĂ, INDUSTRIE ȘI COMERCIU

ORGAN AL: „Reuniunii Economice din Orăștie“ și „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiului“

ABONAMENTE:

Pe an 4 coroane (2 fl.); jumătate an 2 cor. (1 fl.)
Pentru România și străinătate 10 lei pe an.

APARE:

În fiecare Duminică.

INSERTIUNI:

se socotesc după tarifă, cu prețuri moderate
Abonamentele și inserțiunile se plătesc înainte.

AVIZ.

De oare-ce avem lipsă arzătoare pentru achitarea speșelor cu editarea foii, rugăm cu insistență pe dnii restanțieri, să achite urgent prețul neînsemnat al abonamentului.

Administrația.

Uscarea prunelor și altor fructe.

De Dr. Maximilian Popovici chimist-agronom.

— K —

Dela o vreme încoace s'ar părea, că am început a ne desmeteci din to-ropeala, ce ne-a cuprins și ne-a ținut în loc mai bine de 10 ani, din pricina nevoilor și greutăților cari au venit pe capul nostru.

Sunt vre-o 20 ani, de când dete peste noi marea nenorocire a filoxerei, care până în timpul de față ne potopi un mare izvor de bogăție, viile. Apoi ne veniră câți-va ani de secetă, când aproape era să ni-se prăpădească și vitele. Și tot de vre-o câți-va ani încoace nu mai rodesc nici pomii, mai cu samă prunii.

FOIȚA

Fapte nu vorbe.

Soarele să apropia de amiază, tot mai încet par'că alunecă pe bolta sinelie. A-i zice c'a obosit de alergătura unei jumătăți de zi.

Smaranda a așezat merindele în traistă, cercetând de n'a uitat ceva. Mămăliga e învăluită într'un șervet curat; lingurile de lemn sunt albe și lășiate. Sarea a legat-o într'un colț a șervetului, s'o aibă pentru ouăle ferte. Mâncarea e în oală, acoperită c'un pociș.

După-ce s'a incredințat că nu-i lipsă nimic, își strigă băiatul din grădină.

Culiță împlinește la Săn-Petru zece ani, dar' e voinic și isteț. Vorba Marandei: »E mai isteț decât toți băieții din sat la un loc«. Copilul vine șuerând dintr'o frunză de teiu.

— Culiță, repede pâlăria și du mâncare

Adevărul este că prin grele vremuri am trecut, dar' mulțămim lui D-zeu, că acum în urmă timpurile au început să se mai îndrepteze și noi să mai primdem curaj.

Este de netăgăduit că aceste rele cari ne-au bântuit, au avut de urmare un bine: ne-au făcut să ne gândim, că dacă vrem să nu mai suferim, cât am suferit în timpul din urmă, și altă dată când, — Doamne ferește, — va cădea pe capul nostru vre-o altă pacoste, apoi trebuie să muncim mai din rășputeri ca până acum.

Nu voi vorbi aci decât de populațiunea din regiunea dealurilor și a podgoriilor, care a suferit, suferă și va mai suferi încă de potopirea viilor, de pe urma filoxerei. Mă găsesc chiar eu într'o asemenea localitate, și mi plânge inima, când privesc spre dealurile și coastele, acum a pleșuve, dar' cari altă dată erau un izvor de belșug pentru populațiunea care locuște la poalele lor.

— Am sărăcit rău, domnule, de când ne-a luat D-zeu viile, — așa 'mi grăesc sătenii când stau și tănuiesc cu ei. Când erau viile bune, mai vedeam și noi belșug în casă, căci din câte-va prăjini de viie, mai muncită, mai năcă-

lui tată-to. Are ce mă certa de seară, am întârziat prânzul.

— Repede, mămică, doar' n'o să mă culc în drum.

— Vezi. Totdeauna zice că duci mâncarea după ce-i trece de foame. El, ca el, dar' avem oameni la lucru.

Băiatul, luă traista și plecă tot șuerând din frunză. Maranda stătu o clipă la gând, pe urmă își zise: »Tot doarme fata, voi u să-l iau din urmă. Nu-i lucru curat. Ce face el cu mâncarea? George mereu bănuie, că-i trimite puțină și nu s'ajunge. Aseară m'a înfruntat față de un vecin: »Ce Smarando, la tine totdeauna e mămăliga de'mprumut și udătura de furat?« Să mănânce diavolul în drum. Nu cred, nu-i lacom pân' pe-acolo; doar' îi las blidul înainte pân' să mulțumește. Ce face el cu mâncarea? George ca George, dar' mai mare rușinea de oamenii străini.

Tot dând cu gândul, mergea Maranda, cât pe colo în urma băiatului, Culiță, dela o

jită cu munca, ne scoteam atâta cât ne trebuia să trăim tot anul, — dar', mai puneam câte un pogon de porumb, ca să avem de mămăligă și de uruială pentru vite.

— Pe vremea aceea, spune de acolo perceptorul, venea fiecare la mine acasă cu banii birului; nu trebuia să mă duc, ca acum, de câte 10 ori la fiecare, până să-mi dea abia o parte din bir.

— Așa este, bune timpuri mergeau atunci. Dar' de atunci, — căci sunt vr-o 10—12 ani, — dacă, cum ziceați altă dată, nu a-ți avut viță să plantați, sau nu a-ți avut cu ce o cumpăra, de ce nu a-ți sădit pomi roditori, măcar pruni, pe aceste locuri, și le lăsați pustii de plătiți fonciera de pomană?

— Apoi de domnule, nici cu prunii nu este vre-o mare pricoseală, căci nu rodesc de cât cam din 5 în 5 ani, — îi strică mult omidele, mai brumele, când sunt înfloriți, și apoi și cu țuica (vinars, rachiu) nu e multă treabă de făcut, că s'au pus prea mari taxe, dintre cari, ceea pe hectar o plătim mereu, să fac nu să fac prune.

— Vezi aci, nu prea aveți dreptate. La dreptul vorbind, când ne ating

vreme, aruncă foaia și-o tulă repede în vale.

Drumul da pe-o coastă de deal, umbrită de câțiva stejari răzleți rămași dintr'o pădure falnică. Acum vântul vâjăea mai tare printre crengile dese și înalte neîmpedecate, nu ca'n vremile de demult, când nu-și putea face chefurile prin pădurea deasă ca peria.

Hât în vale era un izvor umbrit de câteva sălcii, ce-și atârnav a lene crengile în jos.

Smaranda gândi:

»E însetat și vrea să bea puțină apă«.

Așteptă dânsa cât crezu că-i destul să ia băiatul o gură de apă.

Băiatul nici hăbar să plece.

— »Mă! Că mare ți-i minunea! Ce face el? Să mănânce? Nu cred! Nu e doar' hămisit. Nu-i născut în zodia calului! Ori doarme? De somnoros e destul, seamănă cu tată-so«.

Așa, tot depunând gândul, o luă pe vale spre răchiți, încet, să nu facă zgomot. Printre ramurile de salcie și răchită zări pe

brumele nu avem ce face, — dar' de omizi, să mă iertați, nu vă dați nici D-voastră osteneala să le curățiți, nici autoritățile nu vă silește, după lege, să le stârpiți. Apoi, o livadă mâncată într'un an de omizi, nu mai rodește de multe ori 2 ani de a rândul.

De ce nu vreți să faceți cum v'am spus eu, adecă să întrebuințați copii de școală la stârpitul omizilor, mai cu samă că după rânduiala de acuma, o parte din copii sunt liberi după amiazi, și în loc să bată ulițele, mai bine să treacă din livadă în livadă, fie cu dl învățator fie cu un om din sat, și să culeagă omizile din toate livezile. În schimb proprietarii livezilor să plătească 2—3 lei de pogon, și din banii ce să vor aduna de câtră dl învățator, să se dea jumătate copiilor cari au curățit omizi, iar' din rest să se cumpere instrumente mai practice și mai bune, să se facă scări ușoare și altele, pentru a putea curăți pomii nu numai de omizi, dar și de uscături. De alt-cum, această măsură ar putea-o lua chiar Onor. Minister de culte, fie prin învățatori, fie prin consiliile de administrație ale băncilor populare.

În ceea ce privește taxele puse de guvern pe pruni și pe țuică, lasă că nu sunt prea mari, dar acestea taxele plătesc numai cei cari fac țuică. Cine declară că nu face țuică din prunele ce vor produce în liveze, acela nu plătește taxa pe hectar, și fiindcă nu face țuică, nici taxa pe țuică.

— Dar' ce să facem cu prunele când dă D-zeu de să fac? Nu e vorbă, vindem și noi din ele câte să pot vinde, de pildă din cele tomnatice, gătlane, din cele de tuleu, că sunt bune de mâncare, dar' coldușele, negrele și alte prune

dela spate băiatul și un moș cu plete albe.

— »Ce-o fi, doamne și asta?»

Mai apropiindu-să, băgă de seamă că bătrânul mănâncă.

Culiță tăiașe cu ața ce purta în pungă, o felie de mămăligă, turnase în strachină mâncare din oală; iar' bătrânul mânca hlupav

Smaranda s'apropie și de-odată strigă delata spate:

— Dar' ce'mi lucră, tu aci, Culiță?

Băiatul tresări speriat.

Bătrânul aproape isprăvise partea ce-i dase. Făcându-și cruce, zise:

— De unde dai să-ți dea Dumnezeu înzecit.

— Mamă, să nu mă bați. La școală legea ne spune să miluim pe cei săraci, că doar' Isus a zis: »Cine dă celui nevoiași, pe mine mă dăruiește«.

— Toate bune, dar' la țarină nu s'ajunge mâncarea și tată-to mie îmi bate obrazul.

Prea puțin te doare pe dumneata bănatul, dar' nu te rupe de inimă ca foamea. Bietul ăsta de moș murea, de nu-i dam ceva de mâncare. Oamenii sunt duși la lucru și

văratice și cele tomnatice cari rămân, ce să le facem alt-ceva, de cât țuică.

— Iată, să vă spun eu ce să faceți. Pe cele tomnatice, pe cele de tuleu și pe cele gătlane, să le uscați, și de o cam dată o parte din cele văraticice să le faceți magiun (lictar), iar' încetul cu încetul să scoateți prunii văratici și să puneți în locul lor de cei tomnatici și alte soiuri mai bune, cari au preț bun în stare uscată sau făcute magiun.

Dar' să ne înțelegem, nu opărite și apoi uscate la soare, cum obicinuiți de faceți pentru casă; nici afumate în »lojznițe«, cum să face în unele părți ale țării, ci cu totul în alt chip.

Și ca să vă puteți da seama mai bine de cum să pot usca frumos prunele, să vedeți cu ochii nu numai uscătoria; ce am făcut acum pentru uscat prune, dar' și toată munca ce să face de la început până la stârșit, pentru a usca prunele, precum și munca care să pune pentru a face magiunul din prune, urmează:

I. Descrierea uscătoarei.

Uscătoarea este în formă de căsuță. Uscătoarea în felul cum descriem, este modelul luat după felul uscătorilor de cari să servesc bosniacii, după planul adus din Bosnia. O uscătorie de așa să poate face în 8 zile. Căsuța are 4 pereți, din cari doi alcătuesc lungimea și au câte 5 metri și jumătate, iar cei lalți doi, cari dau lățimea, au câte 3 metri. Înălțimea pereților, până la acoperiș, este de 2 metri.

Pereții de jur împrejur sunt tăcuți din gard de nuele, lipiți cu pământ bătut cu pleavă de grâu și apoi spoțiți cu var. Acoperișul este de șită (șindilă).

el a rămas ca un câne a nimănu. Mai înainte umbra din sat în sat de-și aduna merinde; acum e aproape olog și nu poate.

— Pare că-l cunosc. E Hăgașu din Poiană. Are doar' fecior și noră.

— Nora l'a gonit, zice că dacă nu poate munci, să nu poată nici mânca. O săptămână în urmă l'am găsit aci topit de foame. Venisem să beau apă. M'a văzut cu traista, A început să-i tremure capul și să lăcrăme:

»Ce ai acolo, dragul taicăi?« »Duc merinde la țarină«, zic eu. »Dragul taicăi, dămi numai o fărâmă de mămăligă. De eri am căzut aci, nu pot merge, mă sting de foame!«

Mi-s'a făcut mamă, jale, ce te crezi, foamea e real! Știu când am fost odată cu tata la pădure și-am pierdut mâncarea. Imi venea să mestec iarbă numai să mi-o potolesc. Am deslegat traista, am tăiat cu'n paiu, că n'aveam ață pentru mămăligă. Când a văzut-o par'că s'o mănânce cu ochii. Am stat și m'am gândit: »Ce bine i-ar părea să-i dau și-o țără mâncare, că doar' n'o curge sânge«. Erau niște sarmale cu orez și cu carne de

Pentru a putea pătrunde în tinda uscătoarei să fac două obloane, sunt ușile cari să împing una în dreapta și alta în stânga. Afară de aceste deschizători mai să pot face obloane pentru ventilație construite cu câte o scândurică care să poate ridica și slobozi după cum vrem sau nu, să între aer în uscătoare, având aceste deschizături contrare, pe partea contrară a părțelului uscătoarei. Deasupra coperișului e o altă deschizătură acoperită, pentru a lăsa să iasă aburii cari nu să scot prin gurile de ventilație, La o parte a uscătoarei este un horn prin care ese fumul din cotlon.

(Va urma).

Școala economică de repetiție.

(Urmare.)

Cap. III.

Susținerea școlii economice de repetiție, budgetul ei; ajutorul de stat.

§. 20

Pentru înființarea și susținerea școlii economice de repetiție să vor folosi:

1. Pe baza §-lui 101 al art. de lege XII din an. 1894 jumătate din banii de pedepse incurși din transgresiunile polițiale de câmp nedestinați spre alte scopuri prin regulamente și decizii;

2. 80% ale venitului curat incurș din partea teritoriului de praxă ce să poate folosi exclusiv pentru scopurile școlii economice de repetiție, 80% ale venitului curat din întreg teritoriul de praxă al școlii economice de repetiție cu învățator specialist, — pentru-că 20% ale aceluia îi compet învățatorului specialist, chiar și în cazul când cealaltă parte a fost destinată pentru depurarea cheltuelilor de zidire și prevederea cu'recuizitele necesare;

miel. Știi, în ziua când am fost în deal și am aduș foi de viță. Le-ai fost numărat câte zece de om. Am luat câte două din partea fiecăruia și i-am dat. Zic: »Ce-oiu păși oi u păși!« El săracul, a zis oftând: »Nu te-o bate măta?« »Nu, fac eu, sunt partea mea«.

— Și de-atunci, te-abăți în fiecare zi p'aci? Lași pe tată-to flământ! El, sărmanul, dacă vede că nu s'ajunge mâncarea, să lipsește, să aibă oamenii străini. Frumos! Milă delata copil.

— De, mamă. Fă-mi ce vrei. Dar' mie prea îmi era milă să știu că un biet nepuțincios moare de foame la o palmă de loc.

— Noaptea unde stă!

— Doarme colo în coliba văcarului.

După un răstimp bătrânul, ca trezit din vis, zise uitându-să la femeie:

— Copilul ăsta e al dumitale?

— Al meu, moșule.

— Să-ți trăiască. Dă-l la învățătură și scoate-l preot. Va povățui pe oameni, nu numai cu vorba, dar' și cu fapta! De nu era el, muream de foame mai rău ca un câne, care tot mai găsește câte un os.

3. partea neluată încă în prospect din darea suplimentară școlară a celor 5% destinate în sensul §-ului 35 al legii de instrucțiune populară spre scopuri școl. comunale și de stat;

4. banii de pedepse întrași din absențele neexcuzate ale elevilor școlii economice de repetiție;

5. alte venituri destinate de comună pentru scopuri culturale;

6. veniturile fundațiilor făcute pentru scopurile școlii economice de repetiție în sensul dispozițiilor fundațiilor;

7. dacă cheltuielile nu s'ar putea acoperi din izvoarele susnumite comuna va avea să iee în buget spre acest scop sumele trebuincioase;

8. ajutorul de stat pus la dispozițiune în cazurile arătate mai jos de către ministerul cultelor și instrucțiunii publice.

§. 21.

Bugetul anual al școlii economice de repetiție să va compune conform regulilor din îndrumarea edată cu ordinul Nr. 40.505 din 1899 în sensul celor cuprinse în §-ul 48 al îndrumării edate cu ordinul Nr. 32.055 din anul 1901 pentru curatoratul școlilor populare elementare, respective conform §-ului 72 al îndrumării edate cu ordinul Nr. 44.245 din anul 1902 pentru scaunele școlare comunale.

La veniturile bugetului școlii economice de repetiție sunt a să lua în sensul §-ului 20 al acestei îndrumări izvoarele de venit înșirate ce pot fi luate în prospect, împreună cu suma totală și specificată a veniturilor teritoriului de praxă.

La cheltuielile din buget sunt a să lua:

a) onorariul învățătorului și învățătoarei de economie, salariul învățătorului specialist, cuincuenalele, rețutul de cuartir, cu excepțiunea dacă salariul în bani gata și rețutul de cuartir al învățătorului specialist să acopere din cassa statului.

Dacă rețutul de cuartir al învățătorului specialist comuna îl primește dela stat drept ecuivalent a locuinței în natură pe sama învățătorului specialist, rețutul de cuartir să va lua numai între veniturile bugetului școlii de repetiție;

b) arânda plătită eventual pentru teritoriul destinat în scopul economiei;

c) 20% ce să cuvin învățătorului specialist din venitul curat;

d) accesoriile anuale destinate pentru depurarea împrumutului făcut în scopul prevederii cu recuzitele necesare și pentru zidiri;

e) cheltuielile destinate pentru cumpărări în decursul anului;

f) erogatiunile necesare pentru simbrile servitorilor și pentru muncitorii cu ziua;

g) cheltuielile de încălzit, luminat și altele;

Compunerea bugetului școlii economice de repetiție cu învățător specialist are să o facă învățătorul economic de specialitate conform §-ului 57 al îndrumării pentru curatorele citat în alineatul prim al acestui capitol, respective pe baza §-ului 81 al îndrumării pentru scaunele școlare — și-l va înainta până la finea lunii Iunie a fiecărui an curatoratului respective scaunului școlar.

Curatoratul respective scaunul școlar pertractează într-o ședință în toată regula bugetul școlii economice de

repetiție și stabilit îl înaintează comitetului administrativ pentru aprobare; referitor însă la cheltuielile pentru recuzitele și investițiunile neapărat trebuincioase ale institutului luate în proiect pentru anul viitor să va adresa reprezentanței comunale. (Vezi capitolul 57 al îndrumării pentru curatorele, și 81 al îndrumării pentru scaunele școlare).

§. 22.

Școala economică de repetiție cu învățător specialist deosebit s'au o susține cu toate cele necesare comuna ce o organizează și cu folosirea veniturilor teritoriului de praxă îngrijește de toate trebuințele personale și de lucruri ale institutului, — s'au o susține cu ajutor dela sat

Ajutorul de stat al școlii economice de repetiție cu învățător specialist stă în aceea, că în caz de mizerie justificată a comunei, statul plătește întreg salariul învățătorului de specialitate s'au numai o parte a aceluia.

Dacă statul acopere cel puțin jumătate din suma salariului învățătorului de specialitate, atunci pe învățătorul de specialitate îl numește ministrul de culte și instrucțiune publică; la din contră conform celor mai jos înșirate îl alege scaunul școlar comun.

La școlile economice de repetiție cu învățător specialist suportarea salariului învățătoresc întreg s'au numai în parte de către stat să stabilește prin o normă de pertractare ce este a să urma între stat și comună.

Pentru școala economică de repetiție, pe care comuna din cauză justificată de sărăcie nu o poate susține, ministrul ung. reg. de culte și instrucțiune publică poate acorda ajutor de

Smaranda nu era suflet rău. Legă repede merindele:

— Mergi, cât te vâd. Are ce ne certa tată-to de seară.

— Mamă, să nu-i faci ceva. El nu-i vinovat. Las' de-acum o să-i strâng din partea mea.

— Vom vedea noi, cum o eși la so-coteală de seară.

— Mamă, te rog, fă-mi ce vrei, numai lui nu-i zice nimic. E 'n stare, bietul, să nu mai primească.

— Pleacă, faptele, și mă lasă 'n pace. Culiță o luă repede la deal.

Smaranda să uită cu jale la bătrân. Era bună la inimă; suferința altora o durea ca și a ei.

— Sărmane om! Cum nu ști ce o să ajungi! Muncești o viață, crești copiii, îi dai la casa lor și uită-te azi pentru dânsul n'au o bucățică de mămăligă, nici un ungher de adăpost. Părintele, sărmanul, zece copii să aibă, pe toți îi milue și-i ține. Dar' zece copii nu pot ținea, un singur părinte! Doamne, ce inimă de peatră ai pus în unii! Cum e

bietul de neprimenit și rupt! Să-l iau cu mine, ce-o zice George o zice. O legăna un copil și tot și-o plăti bucățica de mămăligă. Și fără de asta n'om fi și noi inimă de căne.

— Hai, moșule, cu mine, strigă Smaranda la urechea bătrânului, care era cam greu la auz.

— Dragul moșului, nu ți-am făcut nimic, nu mă duce la primărie.

— Ce primărie? Hai acasă, tot ți-o fi mai bine ca'n coliba văcarului!

Bătrânul holbă ochii.

— Acasă, unde acasă? Draga moșului, fie-ți milă, nu mă duce, tare-și face ris nora de mine. Uită-te vânătaile.

Bătrânul ridică mâneca și arată semnele negre de lovituri.

— La mine, moșule, nu la noră, strigă Smaranda.

— La dta! Cum nu, pricep, adecă...

— Ii legăna un copil și-i plăti doar' o sărăcie de mămăligă. O zdreanță de cămașă la ce gospodină nu să găsește?

— De unde miluești, D-zeu să te mi-luiască. Apoi merg, merg în cărje, ce să fac?

La întoarcere, Culiță dă să caute pe bătrân. Ia-l de unde nu e! Așa l'a lovit pe copil o jale, că mai, mai să plângă.

»N'am crezut că mama, așa de bună cu noi, să fie atât de cănoasă la inimă pentru un biet moș. Doar' nu calicea de puțină mâncare! L-a izgonit! Ce creștină o fi ea? Il căută și la colibă. Porni supărat spre casă tot gândind: »Rău e să fii sărac!«

Acasă intră busna și, nici una nici două, începu:

— Halal, mamă! Așa zice legea: să izgonești pe cel sărac și neputincios?!

Smaranda îl privi aspru:

— Încă tu cu gură, după-ce lăsați pe taică-tău flămând? Să faci pomană când îi munci tu.

Dar' ce, nu muncesc? »Culiță fuga la vaci«, »Culiță fuga de adă apă«, »Culiță lemne să facem foc«. Nu mântui bine și »Fugi pân' te vâd, în țarină«. Astea toate nu-s muncă?

— Mă, băiete, taci din gură. Ori pe semne te mănca spinarea?

— Zi că ești rea la inimă. Noi mâncăm

stat conform creditului ce-i stă la dispozițiune.

Exceptionând școala economică de repetiție cu învățator specialist — să poate acorda ajutor de stat pentru școala economică de repetiție cu caracter comunal numai pentru întregirea onorariului învățătorului școlii economice de repetiție, a învățătorului pentru lucru de mână.

§. 23.

La rugarea ce e de a să înainta pentru obținerea ajutorului de stat sunt a să aclude: 1. budgetul școlii populare elementare comunale; 2. budgetul comunei; 3. conspectul datoriilor comunei; 4. inventarul averii comunale; 5. inventarul obiectelor cu cari e provăzută școala economică de repetiție; 6. testificarea, că școala economică de repetiție dispune de teritoriul de praxă citat în §. 12, schița justificatoare asupra mărimii și distribuiri teritoriului și conspectul detaliat al materiilor produse pe teritoriul școlii economice de repetiție în ultimii cinci ani; 7. consemnarea autentică a celor înscrși în școala economică de repetiție și a deobligațiilor în vârsta de repetiție ce să află în comună; 8. deciziunea reprezentanței comunale intrată în putere de drept, așadară aprobată din partea forurilor competente referitor la organizarea școlii economice de repetiție; 9. documentul de alegere intrat în putere de drept referitor la instituirea învățătorului de economie, în legătură cu acesta documentele justificative referitor la calificarea de specialitate a învățătorului. 10 în fine planul de învățământ și planul oarelor stabilite.

și dimineața și la amiază și seara. Bietul moș odată'n zil' Dar' l'oi găsi eu.

— L'am ascuns eu bine. Fii pe pacer' Fugi la măr. Vezi s'o fi trezit fata, o cădea din copae.

— Toată ziua: fugi și fugi! Dar' n'am drept să dau o bucățică de mămăligă!

— Pleacă de-aci, faptule, zise Smaranda care abia își mai putea ține risul.

Culiță plecă amărit,

»Ce folos să înveți lucruri frumoase, dacă ești mic și nimeni nu te ia'n seamă? Când voiu câștiga eu mult, n'am să las bătrânii și sârmanii să piară de foame. Dar' nurorilor și feciorilor ca ai moșneagului, le-ași face ca'n poveste. Legați de cai sirepi cu câte un sac de nuci: unde o cădea nuca, să cadă și bucățica... Dar' prea i-ar dura! — Mai bine o să-i las în plata Domnului. — Le-or face și lor copii tot la fell! Cu așa gânduri par'că să meargă, să nu meargă. Deschise porțile și porni la măr. Când colo, ce să vadă? Moșul bătrân premenit, legăna fetița...

— Săraca, mamă, tot e mai bună decât am crezut eu.

(„Alina")

Sofia Nădejde.

Dacă la școala economică de repetiție să institue învățătoare pentru instrucția economică a fetelor, sunt a să alătura documentele înșirate sub punctele 8 și 9 referitoare la această învățătoare.

§. 24.

Rugările pentru ajutorul de stat, în cari este de a să clarifica totdeauna chestiunea instituirii școlii economice de repetiție, adresate ministrului ung. reg. de culte și instrucțiune publică, trebuie înaintate până la finea lunii Maiu a fiecărui an inspectorului școl. reg. competent. Pe baza acestora ministrul de culte stabilește budgetul școlii economice de repetiție, și acordă ajutorul de stat pe 5 ani. Schimbările ce vin înainte în budgetul școlii în decursul celor 5 ani le aproabă inspectorul școlar regesc.

§. 25.

Ajutorul acordat de stat e a să folosi exclusiv ca onorar pentru învățători; călcarea acestei dispozițiuni are ca urmare detragerea ajutorului de stat. Detragerea ajutorului de stat mai este provocată și prin împregiurarea dacă învățătorul de economie a propus obiectele economice numai teoretic și nu totodată și în mod practic; în contra unui astfel de învățător deodată cu detragerea ajutorului de stat să va dispune tragerea în cercetare disciplinară.

§. 26.

Socotelile școlii economice de repetiție, la cari este a să alătura și conspectul detaliat al materiilor produse le pregătește la școala economică de repetiție, — ce e în legătură cu o școală elementară de stat în senzul §-ului 23 al îndrumării pentru curatorate însuși curatorul curatoratului școlii elementare de stat, la școala economică de repetiție comună în senzul §-ului 29 al îndrumării pentru scaunele școlare comunale curatorul scaunului școlastic, socotelile școlii economice de repetiție cu învățător specialist însă în senzul §-ilor 60 și 62 ai îndrumării pentru curatorate, respective a §-ilor 84 și 86 din îndrumarea pentru scaunele școlare le face învățătorul de specialitate economic și le înaintează spre pertractare curatoratului școlii elementare de stat, respective scaunului școlar comunal.

(Va urma).

Stîrpirea șoarecilor.

Șoarecii de casă, ca și cei de câmp sunt niște animale foarte stricacioase economilor noștri, de oare-ce pe unde să încuibeză într'un număr mai mare, fac o adevărată pustiire prin mănecarea și zdrobirea bucatelor de acasă sau de pe câmp. Ei să sporesc într'un număr de necrezut. O singură păreche poate da naștere într'un an la 200 de pui.

De aci ne putem explica foarte ușor, cum să pot înmulți de tare șoarecii și ce ar fi dacă de pildă pe cei de acasă nu i-ar stîrpi pisicile și un soi mai mic de câni, iar pe cei de câmp aricii, vulpile, șerpii, barzele, bufnițele ș. a.

Șoarecii de câmp pe unde să încuibeză sunt adevărate lăcuste, fiindcă ei rod nu numai sămănăturile, ci și peste fânațe fac cărări bătute și le gâuresc ca pe ciur, încât cu timpul pierie toată verdeața de pe ele. Pustiirea lor își ajunge culmea pe toamnă, când s'au înmulțit de ajuns și să pregătesc pentru iernat.

Și până acum s'au încercat fel și fel de mijloace pentru stîrpirea șoarecilor. Intre acestea a fost și strichninul, un fel de otravă, în care să înmuiau grăunțele de ovăs și apoi să puneau prin găurile pe unde umblau șoarecii. Dar' în cele din urmă s'a adevărit, că otrava aceasta are și unele scăderi și anume: de o parte la grăunțele înmuiate în aceea otravă pot să ajungă și unele paseri, de altă parte nu să prea poate procura, nici de prin apotece așa ușor, decât cu adevărată oficioasă dela primăria comunală.

În timpul din urmă profesorul Löffler din Greifswald în Germania, a făcut o încercare cu privire la stîrpirea șoarecilor, care a isbutit pe deplin. Numitul profesor a luat adevărat de pe câmp un șoarece, care a pierit de oare-care boală lipicioasă, a desfăcut pânțele aceluia și în mâțele lui a aflat un animalcul sau baccil, pe care el l'a numit: baccilis typhi murium sau baccil de tifus pentru șoareci. Pe acest baccil l'a mai înmulțit apoi pe cale măestrită și l'a dat în urmă altor șoareci sănătoși închiși în colivie, pe cari i-a succes a-i omori cu desăvârșire. În urmă a scos baccilul și din aceștia și mai înmulțindu-l pe cale măestrită, a putut obține un fel de materie lipicioasă, care nu era altceva decât colera șoarecilor.

Profesorul Löffler a avut apoi prilej ca să-și pună noua sa invențiune la probă pe câmpul Tesaliei din Grecia, unde mai înainte de asta cu câțiva ani, s'a fost ivit sumedenie de șoareci de câmp, cari nimiceau tot ce le venea în cale. El a fost chemat acolo de cătră guvernul grecesc, ca să facă o încercare cu baccilul numit. Încercarea lui a isbutit pe deplin și spre mirarea tuturor, câmpurile Tesaliei au fost în scurt timp curățite de șoareci.

Procedura lui Löffler nu a fost tocmai așa de grea. El s'a apucat adevărat și cu baccilul adus de acasă a fert mai multă zamă de carne, de flori și de frunză de fân. În zama aceasta a înmuat apoi miez de pâne, pe care l'a pus în găurile șoarecilor, așa ca să nu-l ajungă soarele, deoarece-ce acesta prin

razele sale ar fi putut nimici baccili aflători pe acelea.

Șoarecii de câmp aflători în acelea găuri, dând peste miezul de pâne, l'au mâncat lacom și îndată s'au îmbolnăvit de așa, că în decurs de câteva zile au trebuit să se prăpădească. Alți șoareci sănătoși, dând peste cei bolnavi sau morți și voind a-i scoate afară din gaură, sau poate chiar a-i mânca, s'au îmbolnăvit și ei de aceeași boală și astfel în timpul cel mai scurt s'au prăpădit toți șoarecii de pe câmpul acela, parte prin găuri, parte după ce au eșit afară la suprafața pământului. Timpul cel mai potrivit pentru stirpirea șoarecilor s'a adeverit a fi primăvara, când adecă aceia nu prea au ce mânca.

Pe urma încercărilor lui Löffler s'a luat apoi și directorul stabilimentului economic de chimie din Viena Dr. Cornauth, care încă a ajuns la aceleași rezultate, așa că astăzi baccilul acela lipicios pentru șoareci să poate procura nu numai dela unele stabilimente de chimie din patrie, ci chiar de pe la mai multe apotece mai înșămnate, pe lângă o adeverință oficioasă din partea diregătoriei comunale. I. G.

Agricultură.

Situația agricolă.

În Ungaria. Conform raportului ministrului ung. de agricultură dela 15 August a. c. situația sămănăturilor și a împrejurărilor agricole în esență să prezintă astfel:

În prima jumătate a lunii August timpul a fost mai mult uscat, în parte precumpănitoare senin și cald, în singuratic regiuni însă vântos și răcoros. Ploile ce căzuseră în partea cea mai mare a țării au împropătat bine plântele; cu toate acestea nu au lipsit plângeri — și mai ales din Alföld — că seceta a împedat dezvoltarea cartofilor și cucuruzului. Scădere să arată și la alte plante, între cari și la vii și poame. Referitor la seceta ce a domnit în Alföld este caracteristică împrejurarea, că în cursul unei luni abia au căzut în mediu 40 mm. ploaie, pe când în regiunile muntoase au căzut în aceeaș periodă mai mult de 100, în unele locuri și peste 200 mm. ploaie. În perioada asupra căreia să raportează acum, au căzut în regiune muntoase și colinoase 30—70 mm., din contră în celelalte regiuni ale țării, îndeosebi la șes a căzut ploaie mai puțină, în unele locuri și sub 20 mm. Ca un ce deosebit de frapant este a să releva, că în jumătatea cursului de jos al regiunii Tisei, mai departe în regiunea Dunării, în regiunea dincolo de Dunăre, mai departe în regiunea dincoace de Dunăre

— înspre Matra — a căzut cea mai puțină ploaie. Ici-colo abia au căzut 2—10 mm. ploaie. Grindina a făcut puține pagube în numița periodă din contră au fost lurtuni dese.

Timpul a fost foarte favorabil treeraturii și astfel s'au putut face nu numai treeratul de probă, ci s'a treerat în toată puterea și să treeră încă pentru-că în multe regiuni recolta a fost mult mai mare decum să speriasse, astfel că treeratul în aceste regiuni va dura cu circa până la 10 zile mai mult decât de obicei.

Diferitele soiuri de cereale au dat — cu unele excepțiuni — o recoltă peste toate așteptările. Recolta Ungariei peste tot să poate cualifica mai bună ca mijlocie, și dacă cualitatea ar fi fără greș, recolta acestui an ar întrece recoltele tuturor anilor de până acum.

Să întâmplă acum pentru prima oară, că — la ordinul ministrului — s'a evaluat la această periodă și recolta cucuruzului și cumpenelor. În acest an — pe baza evaluărilor făcute — și recolta acestor două produse importante este deasemena extraordinar de favorabilă.

Conform datelor oficiului central statistic au fost cultivate în anul 1906 cu:

grâu	6.232,906	jugăre catastrale
săcară	1.972,310	" "
orz	1.844,542	" "
ovăs	1.814,555	" "
rapiță	400,828	" "
cucuruz	4.033,182	" "
cartofi	984,059	" "

Recolta acestui cereal a fost redusă în anul prezent prin numărtoase pagube elementare: ploi, exundări, grindină, furtuni, insecte etc., anume la:

grâu	cu circa	82,000	jug. cat.
săcară	" "	28,500	" "
orz	" "	27,400	" "
ovăs	" "	25,600	" "

Cucuruzul și cartofii a suferit mai mult în timpul din urmă de secetă.

Cu conziderare la perderile cauzate de pagubele elementare recolta din acest an pe baza probelor rezultate din treerat este evaluată la 15 Aug. astfel:

	Recolta în mediu per jug. cat.	Rezultatul probabil în total.
măji metriche		
grâu	840	51.695,100
săcară	707	13.766,400
orz	799	14.523 100
ovăs	704	12.600,800

Rezultatele aproximative ale recoltei cucuruzului și cartofilor fără conziderare la pagubele elementare sunt:

cucuruz	1016	41.102,000
cartofi	5850	57.572,000

În raport cu situațiunea anului tre-

cut recolta anului curent să prezintă acum astfel:

	Recolta anului 1906.	Recolta anului 1905.
în măji metriche		
grâu	52.383,900	42.867,832
săcară	13.967,909	13.739,116
orz	14.742,000	13.597,440
ovăs	12.781,000	11.322,978
cucuruz	41.102,220	23.887,866
cartofi	57.572,600	45.782,364

Legumile în cea mai mare parte a țării vor da recoltă bună. În unele regiuni au suferit de secetă și de insecte, în altele au fost coplesite de buruieni.

Fasolea în cea mai mare parte s'a copt și recoltarea s'a făcut sau să face cu bun rezultat.

Celelalte păstăioase să desvoaltă bine; recoltatul linteii și mazărei s'a făcut cu rezultat satisfăcător.

Curechiul. Desvoltarea mai departe a acestei plante este satisfăcătoare în cea mai mare parte, totuș ploaia ar fi de dorit.

Meiul timpuriu a fost recoltat cu rezultat bun mijlociu. Soiurile târzii să desvoaltă anevoios din cauza secetei.

Hrișca promite recolta bună.

Hemeiul. Soiurile timpurii s'au recoltat cu rezultat slab. Soiurile târzii promit recoltă bună.

Tutunul a rămas mult îndărăpt în desvoltare din cauza secetei îndelungate; totuș în genere promite o recoltă bună mijlocie.

Cânepa și inul. Cânepa s'a recoltat cu bun rezultat. Și o parte din in s'a recoltat cu bun rezultat.

Napri de zahăr și de nutreț au suportat bine seceta până acum; totuș acum ploaia e foarte de dorit. Unde a plouat în timpul din urmă, să poate conta la recoltă bună, în unele locuri foarte bună. S'au anunțat pagube multe făcute de insecte.

Plantele de nutreț. A doua cositură de tritoiu și a treia cositură de luțernă s'au făcut în condițiuni mai mulțămitoare decât cele precedente și cu rezultat bun mijlociu. În caz de timp favorabil să contează și la o a treia cositură de trifoiu Recolta trifoiului de sămânță nu a isbutit pretutindeni satisfăcător, a luțernei însă a isbutit mai bine. Măzăricea cu ovăs au dat rezultat bun. Cucuruzul de nutreț s'a desvoltat puternic. Mohorul parte s'a recoltat, parte să recoltează cu rezultat bun.

Livezile vor da o recoltă satisfăcătoare de otavă.

Pășunile au mare trebuință de ploaie.

Poamele vor da în partea cea mai mare rezultat slab.

Viile peste tot stau mijlociu, o

parte din ele sunt în situație slabă, din cauză că seceta a împedat dezvoltarea strugurilor. Prospectele recoltei în genere sunt slabe.

În România producția generală a recoltei de grâu și a celorlalte cereale este excelentă. Ploaia este de dorit în toată țara.

În Rusia stricăciunile cauzate de ploi în sud și sudvest să evaluează dela 40—80%.

În Franța recolta va asigura consumațiunea anuală a acestei țări.

În Spania este o recoltă extraordinară de cereale.

Statele-Unite prin recolta lor abondantă vor juca rol preponderant în mișcarea internațională a grânelor. *R. E.*

Știri de tot felul.

Societatea pentru fond de teatru român la Lipova. Luni s'a început în orașelul Lipova șirul festivităților aranjate din privilegiul adunării generale a Societății pentru fond de teatru român. Românii din Lipova, Radna și comunele învecinate, conștii de însemnătatea societății noastre pentru crearea unui fond de teatru român, au făcut oaspeților veniți din apropiere și din depărtări mai mari și îndeosebi membrilor comitetului societății o primire splendidă.

„Asociațiunea” la Brașov. Onorații oaspeți, cari doresc a lua parte la adunarea generală a Asociațiunei, ce să va ținea anul acesta în Brașov, în zilele de 8/21 și 9/22 Septemvrie, sunt rugați ca — pentru îngrijirea de cvartire — să se anunțe la președintele comisiunii de încvartire, dl Nicolae Bogdan, profesor, str. Caterinei 15, cel mult până în 28 August (10 Sept).

Totodată să aduce la cunoștință, că comitetul poate fi silit să angajeze și cvartire, cari vor trebui plătite. De acea on oaspeți sunt rugați, ca la anunțare să se declare, că la caz când nu să vor afla cvartire gratuite li să pot angaja și cvartire cu plată, rămânând în grija comitetului ca prețurile să fie moderate.

Date privitoare la universitatea din Budapesta. Intemeietorul universității a fost cardinalul Petru Pázmány, primatul Ungariei la anul (1635). Atunci universitatea era în Tyrnavia (N. Szombat), avea facultatea teologică și filozofică numai, iar profesorii erau călugări lezuiți.

Budgetul universității este de 2,855.174 coroane (520.629 c. venitul domeniilor — iar restul din budgetul statului.)

Numărul studenților a fost în semestrul al doilea 6068. Din aceștia la

drept: 3108 ord., 237 extraordinari; filozofie: 1267 ord. 82 extraord.; medicină: 1074 ord. 21 extraord. La teologie: 78 ordinari și 5 extraordinari.

După religie în semestrul II. au fost 2537 catolici, 2031 jidovi, 592 ev. ref. 409 augustani, 154 gr.-or., 137 gr.-cat. și 10 unitari. Fără confesiune: 2.

Asigurare obligatoare. Multele locuri întâmplare mai în toate părțile țării și mizeria și pustiirea, ce rămâne în urma lor încă nici până acum nu au deschis ochii tuturor oamenilor și nu le-au luminat mintea, ca pentru încunjurarea barem în parte a acestor rele, să cerce scăparea asigurându-și avuțul la vr'o societate de asigurare; așa încât mai mult de jumătate din locuitorii țării, sunt neasigurați. Acum s'a pornit o mișcare, ca să se tacă asigurarea de stat obligatoare.

Alcoolul lată o cugetare... anti-alcoolică a dlui John Burns, șeful partidului lucrătorilor englezi, și actualmente ministru în cabinetul liberal al dlui Henry Bannerman:

Cârciuma în totdeauna a fost, este și va fi anti-camera pușcării, filiala caselor de nebuni, un biuro de plasare pentru spitale, un loc de întâlnire pentru cartofori și pungăși, o vizuină pentru criminali și vagabonzi.

Alcoolul măngește tot ce atinge. Omul căruia alcoolul nu îi poate pune jugul, îi răpește mintea. Sapă încet acolo unde nu poate distruge dintr'odată. Pentru individ beția e o boală grea, pentru mulțime e un flagel, pentru țară e o piedecă în buna ei dezvoltare, paralizând toate forțele active ale națiunii, oprind introducerea tuturor reformelor culturale și industriale.

Curățenia vâleielor la porci este una din cele mai dintâi cerințe. Dela neținerea în curățenie a vâleielor vine de multe ori că porcii nu merg înainte. Dacă dela o mâncare până la alta rămâne câte ceva în vâlaie, aceste rămășițe mai ales vara în căldurile mari, să năcresc și putrezesc iar dacă cătră acestea să mai adauge altă mâncare, aceasta capătă un miros rău, ba toată mâncarea să strică. Porcii apoi nu vreau să mănânce. Iar' dacă și mănâncă, să bolnăvesc. De aceea economii nostri vor face bine dacă totdeauna vor ținea în cea mai mare curățenie vâlaiele.

Fete de măritat puse la loterie. În Italia va fi în curând o loterie interesantă. Treizeci fete foarte frumoase vor fi provăzute cu zestre în sume până la un milion și vor fi pusă la loterie. Un loz va costa 10 lire. Cel ce câștigă, să zicem, milionul, acela câștigă și o fată frumoasă, pe care o

poate lua în căsătorie, dar' numai dacă vrea și el și fata. Dacă însă tinerii nu să înțeleg, împart milionul în două și fiecare își caută norocul în altă parte. Zestrea fetelor să adună din banii încasați dela losurile vândute.

Om care nu s'a spălat niciodând. Cetim în „T. R.” că în Italia în comuna Geltomina (lângă Florența) a fost descoperit un om cu numele Frederic Cerboni, care nu s'a spălat niciodând. Are acum 75 ani și de 65 ani el n'a pus pe sine o picătură de apă. Nu s'a scaldat nici-odată, nici barem fața nu și-a udat-o. Și e farmacist care cunoaște ce e bun și ce e rău sănătății. Zice că să simte bine. Ziaristul care spune aceasta zice că a simțit un miros deosebit în apropierea omului nespălat și cum a scăpat de el, a alergat de-a dreptul la — baie.

H A Z

Țiganul la stăpân.

Un țigan voind să între slugă la un boier, fu chemat de acesta ca să-l vază și-l întrebă:

- Ei, dar' ce treabă știi tu face?
- Hapoi, știu să mănânc, să trăești!
- Lasă astea la o parte, eu te întreb la ce te pricepi tu?
- Hapoi nu ți-am spus că mă pricep la mâncare și beutură?
- N'auzi că nu-ți spun eu de asta, eu te întreb de treabă!
- Da bine, nu cum-va hăi voi ca să muncesc și să nu mănânc?

Explicarea unui băutor. Știi tu mă, de ce beau halbele una după alta? — Când beau prima halbă, simt că devin alt om, omul ăla mai vrea și el altă halbă, și așa mai departe...

Dela gimnaziul rom. din Brad.

Înștiințare pentru anul școlar 1906/1907.

Anul școlar 1906/1907 să începe la 1 Septemvrie v. 1906.

Părinții, cari doresc a-și da copiii la acest institut, sunt poștiți a să prezenta cu fii sau cu fiicele lor în cancelaria direcțiunii gimnaziale în 1, 2 și 4 Septemvrie v. 1906 spre înmatriculare. Școlarii cari să înmatriculează pentru prima dată la gimnaziul ori școala primară împreună cu acesta, vor aduce *testimoniu școlar, extras de botez și certificat de revaccinare. Testimoniul școlar de pe clasa precedentă îl vor prezenta toți școlarii, cari vin a să înmatricula, așadar și aceia cari au absolvat clasa precedentă în institutul nostru.* Tot în 1—4 Septemvrie v. 1906 să vor ținea examenele de corigență și supletorii.

Cei-ce să vor prezenta mai târziu, vor trebui să dovedească cauza întârzierii.

În clasa I gimnazială să primesc numai școlari, cari au împlinit anul al nouălea, dar n'au trecut peste al doisprezecelea; asupra primirii celor tre-cuți peste doisprezece ani hotărăște conferința profesorală.

Școlarii din clasele populare să vor examina și amăsurat pregătirei lor, să vor primi în școala primară ori în cl. I gimnazială.

În școala primară didactrul e 6 coroane pe an și 2 coroane taxă de înscriere.

În clasele gimnaziale școlarii români din protopresbiteratele Zarandului și Hăl-magiului solvesc pe an didactru de 16 cor., iar cei lați și cei cari nu sunt Ro-mâni, câte 24 cor. pe an.

Toți școlarii solvesc pentru biblio-tecă câte 2 cor. la an, taxă de înscriere 6 cor., pentru atestate și anuar 3 cor. pentru »fondul școlarilor morboși« câte 1 cor., maial și excursiuni 2 cor.

Școlarii săraci, diligenți și cu pur-tare morală bună să scutesc de didac-tru, sau să împărtășesc de ajutoare și beneficii din fondul »Masa studenților« sau din alte mijloace, de cari dispune institutul.

Didactrul să solvește deodată la înscriere, sau în două rate, și anume întâia rată la înscriere și a doua la 1 Februarie.

Toate celelalte taxe în suma de 13 cor. să solvesc deodată la înscriere.

Fără știrea și învoirea direcțiunii gimnaziale școlarii nu le este permis a-și ocupa cuartire.

Fiecare școlar trebuie să fie pro-văzut cu cărțile de școală admise la acest institut. Cărți rupte și murdare, legendare scrise printre șire, ori pe mar-gini cu traduceri, să vor lua dela șco-lari și să vor nimici.

Fiecare școlar e obligat a avea îmbrăcăminte corespunzătoare, aseme-nea haine de pat.

În 5 Septembrie 1905 școlarii vor fi vizitați prin medicul gimnazial în pre-zența dirigentului de clasă, li-se va dicta împărțirea oarelor și să vor începe pre-legerile pe anul școlar 1905/1907.

În 8 Septembrie v. 1906 să va face Invocarea Duhului sfânt și cetirea legilor școlare.

Brad, 12 August 1906.

Direcțiunea gimnazială:

Dr. Pavel Oprița,
director.

Notiță bibliografică.

În editura Redacțiunii »Foaia Die-cezană« a apărut: »Nazarenismul, Is-toria și ființa lui, de Dr. Vladimir

Dimitrievici, tradus de Iosif Bălan pro-fesor«. Format 8°, pag. 250, hârtie și tipar foarte fine.

Din »Prefața« opului, scrisă de dl Iosif Bălan reproducem următoarele:

Două curente primejdioase amenință cu nimicire biserica noastră drept-măritoare: *socialismul și nazarenismul.*

»Nazarenismul nu propagă ateiz-mul, dar tinde să distrugă toate insti-tuțiunile bisericii noastre dreptmăritoare, toate acelea obiceiuri și forme, prin cari sufletul creștinului își manifestă alipirea sa către Mântuitorul, către urmașii și către învățăturile acestora. Ura nazari-nenilor față de preoțimea și față de biserica dreptmăritoare este încă și mai neînfrănată decât a socialiștilor. Scopul lor final este răsturnarea bi-sericii dreptmăritoare și cu aceasta nimicirea tuturor așezămintelor, cari sunt scumpe și sfinte Românilui, a acelor, așezăminte, cari strămoșilor noștri în timp de pace lea servit spre edificare și spre înălțare, iar în timp de războaie și de nevoi lea fost unica mângâiere, pentru cari ei și-au pus sufletul și pen-tru cari au vărsat șiroaie de sânge în luptele cu fioroșii Ieniceri. Ei voiesc ca Românul să se lapede de ceea ce lau învățat părinții, de ce la învățat bise-rica să iubească, ca să-i fie drag să trăiască; să nu aibă bucuria Sfintei In-vieri, a Înălțării, a Pogorîrii Duhului Sfânt, a Nașterii, a Botezului etc. și să nu să poată înălța la fericirea, la care ne înalță dumnezeieștile și mângâitoa-rele noastre cântări dreptmăritoare; vo-iește ca Românul să se lapede de lege și de limbă.

»Nazarenismul în chipul acesta nu este decât un curent affluent al mare-lui torent socialist, în ale cărui unde sângeroase să înecă iubirea de părinți și de patrie.

»...Am crezut, că e bine, ca po-porul, dar îndeosebi preoțimea noastră să fie în clar cu ființa nazarenismului, ca să se poată lupta cu succes în con-tra lui.

»Prin scrieri bune să poate face foarte mult. Și cum scrierea Dlui Dr. Vladimir Dimitrievici este cea mai bună carte scrisă în domeniul acesta, o carte, în care autorul a adunat tot ce s'a scris în limbi străine despre această temă, ba are părți în lucrarea sa, cari nu le au alți autori, împărtășiri primite deadrep-tul dela fiul întemeietorului Fröhlich, am crezut că fac un serviciu bun cauzei, trăducând în limba noastră aceasta va-loroasă lucrare. Dl Dr. Vladimir Dimi-trievici de altcum este cunoscut publi-cului român prin articlii săi scriși în »Biserica și Școala« în chestiunea na-zarenismului.

»Cartea distinsului bărbat a fost premiată prin Matica Srpska și prin si-nodul episcopesc din Sârbia.

»În contra curentului nazarean tre-buie să luptăm toți Românii, de ori-ce tagmă am fi, îndeosebi în zilele noastre, când biserica și neamul nostru și de altcum este atăcat și este amenințat în existența sa«.

Opul să poate comanda dela Re-dacțiunea Foaiei Diecezane în Caranse-beș și costă 2 coroane. La comande mai mari — pentru distribuirea cărții în po-por — să dă rabat 30%.

Dum. 13-a după Ros., gl. 4 sft. 2

Dum.	20 Pror. Samuil	2 Absolon
Luni	21 Apost. Tadeu	3 Ransbet
Marti	22 Muc. Agatonic	4 Rosalia
Merc.	23 Muc. Lup	5 Laurentiu
Joi	24 Muc. Eutih'u	6 Magno
Vineri	25 Ad. M. Bartol.	7 Regina
Sâmb.	26 Mcii. Andr. și N.	8 (+) Nașt. M.

Redactor resp. GEORGE SUCIU.

Târgurile din Ungaria, Transilvania și Banat.

Dela 2 Sept. până la 9 Sept. st. n. 1906.

2. Septembrie. Alamor, Alsóné-medi, Barcs, Csépa, Kisujszállás, Nagy-zsám, Óbéba, Szabadka, Szentbenedek (Alsóféhérm.), Szikszó, Szolnok, Tápió-bicske, Temerin, Varadia, Zombolya. — **3.** Bethlen, Drávavásárhely, Duna-pentele, Eoying, Felsőseged, Felsővá-dász, Fülöpszállás, Kismártonváralja, Kő-szeg, Lelle, Mszla, Mór, Nagyszombat, Némethely, Nezsider, Nyiregyháza, Sá-toraljaujhely, Somorja, Szenicz, Tisza-tarján, Tolcsva, Túskevár, Udvard, Za-laapáti. — **4.** Alsópaty, Alszosuk, Ba-gonya, Bélaház, Bonyhád, Dugoszelo (Zá-grábm.), Gölniczbánya, Győr, Ireg, Ja-blonitz, Kaposvár, Krassó, Lajtaszent-miklós, Magasfalu, Magyarzülgyén, Már-marossziget, Marczali, Marosvásárhely, Nagyszőlős (Ugocsam), Némethprona, Ó-körmező, Radosóc, Szentlőrincz, Szinna, Szombathely, Turcz, Ungvár, Zólyom. — **5.** Algyógy, Benréve, Berethalom, Kaba, Kékkő, Naszód, Nyirmada, Si-montornya, Szepesörmhály, Zilah. — **6.** Érm.hályfalva, Galgó, Kisszeben, Ku-tos, Ruszt, Szentgyörgy (Pozsonymegye), Szepeséaralja, Verbóc. — **7.** Gyergyó-szentmiklós, Liebling, Szomolány, Tas-nád, Tóthpelsőcz, Ujbánya, Ürméry. — **8.** Almás (Verőczm.), Bacskó, Beodra, Gornja (Krassószörénym.), Gyulakeszi, Ludberg, Murapetróc, Nagyhalma-gy, Nyitrabajna, Orczifalva, Péterhegy, Rót, Vidovecz (Varasdmegye), Zsigárd. — **9.** Babskin (Szeremm.), Bellus, Biskupec (Zágrábm.), Bistra (Zágrábm.), Csendlak, Csikszépviz, Czibakháza, Czrepaja, Detta, Drassó, Drnje (Belovárm.), Fegyvernek, Fogaras, Gyula, Horvátbóka, Ivanecz (Varasdm.), Jászapáti, Keczerkosztolány, Királydaróc, Lobar (Varasdm.), Magyar-pécska, Makfalva, Nagyhöflány, Nagy-káta, Nagyvárad, Radvány, Simánd, Szárca, Szőregh, Torda, Ujverbász, Und, Várna. —

CUMPĂRAȚI!

Biblioteca „Bunul Econom”

Din această bibliotecă se pot comanda următoarele broșuri:

1. »Nutrețurile ierboase, cositurile, prepararea fânului și pășunile».
2. »Economia porcilor, oilor și a caprelor».
3. »Sămânța plantelor agricole și sâmantul lor».
4. »Ingrijirea plantelor în cursul vegetațiunii. Recolta cerealelor».
5. »Economia vitelor sau Zootechnia generală».
6. »Agrologia sau cunoașterea pământurilor și mijloacele de a ale îmbunătăți».
7. »Agricultura generală. Lucrarea pământului. Plugul, grapa, tăvălugul și alte instrumente de mărunțit pământul».
8. »Ingrășemintele. Irigațiunile (udarea sâmantului)
- 9—10. »Prăsirea paserilor de casă (gălițe hoare). Găinile, curcile, găinușele (bibilicele), gășcele, rațele, porumbii (porumbii)».
11. »Cultura cerealelor. (Grâul, săcara orzul, ovėsul, meiul, hirișca, cucuruzul (porumbul)».
12. Cartoful, napul (sfecla), inul, cânépa rapița fasolea, linteaa, mazérea, și cultura lor
13. »Economia cailor, vitelor mari cornute și bivoliilor».

Prețul unei broșuri 30 fil. pentru România 50 bani.

Comandele au ase adresa la administrațiunea »Bunului econom» Orăștie, Szászváros.

Sunt potrivite pentru prelegerile publice populare și pentru toți agronomii și proprietarii de pământ.

Tipografia „MINERVA” în Orăștie,

Fondată în anul 1888.

Tipografia „MINERVA”

e provăzută cu cele mai bune mijloace tehnice și fiind bine asortată cu tot felul de caractere de litere din cele mai moderne, e pusă în pozițiune de a putea executa ori-ce comande prompt, cu cea mai mare acurateță și cu prețuri ieftine. Totodată să ingrijește ca acelea să fie estetic lucrate, după cele mai nouă modele.

Până de prezent să bucură de spriginul celor mai îndepărtate orașe. Dovadă aceasta despre promptitudinea și acuratețea cu care efectuește ori-ce lucrare.

Ca prima tipografie românească în acest mare comitat, să roagă de binevoitorul sprigin al institutelor românești și al privaților.

Tot aci să tipărește:
„BUNUL ECONOM”
revistă ptu agricultură
industrie și comerțiu.

Comandele
din afară să
efectuesc repede!

Opuri ———
Bilete de log. ———
Broșuri ———
Circulare ———
Bil. de visita ———
Invitări ———
Bilanțuri ———
Acții ———
Cap. de epist. ———
Placate ———
Ord. de dans ———
Adrese ———
Compturi ———
Note ———
Preț Curent. ———
Anunțuri ———
Registre ———
Imprimare ———
Couverte ———
Bilete de cun. ———
Etc. etc. etc.

Cruce sau stea dublă electro-magnetică.

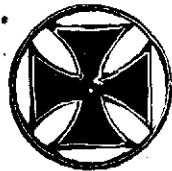
Patent Nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta.

vindecă și înviorază

Deosebită atențiune
rării, că acest aparat
de 20

(191)

Nu e mijloc secret

pe lângă garanție

e a se da împreju-
vindecă boale vechi
de ani.

124—

Aparatul acesta vindecă și folosește contra durerilor de cap și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, fiuturi de ureche, bătăie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa pofter de mâncare, răceală la mâni și la picioare, reuma, podagră, ischias, ulul în pat, influența pinsomnie, epileisia, circulația neregulată a sângelui și multor altor boale cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. In cancelaria mea se află atestate încurse din toate părțile lumii, cari pretuesc cu mulțămite invențiunea mea și ori-cine poate examina aceste atestate. Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu e permis să se confunde cu aparatul »Volta» deoarece »Ciasul-Volta» atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost oficios oprit fiind nefolositor, pe când aparatul meu e în genuri cunoscut, apretiat și cercetat. Deja efinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă îndosebi

Prețul aparatului mare e 6 cor. Pretul aparatului mic e 4 cor.
folosibil la morburii cari nu sunt folosibil la copii și femei de
mai vechi de 15 ani. constituție foarte slabă.

Expediție din centru și locul de vânzare pentru țeară și streinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42 G. colțul
strada Kálman.

Syrup de zmeură „Demeter”

I. calitate, curat, numai din
suc de zmeură preparat.

1 kilogram costă 1 cor. 20 fil. ¼ kilogr. 40 fil.

Să capătă în farmacia
N. VLAD în Orăștie (lîngă collegiu).

Cine are de vânzare miere de stup
și ceară în ori-ce cantitate, să se
adreseze la administrația foaiei noas-
tre în Orăștie, de unde i-să va
spune prețul cu care să cumpără.

